

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jana Svatoně a soudců Pavla Šámala (soudce zpravodaje) a Davida Uhlíře o ústavní stížnosti stěžovatele **M. V.**, zastoupeného Mgr. Lukášem Trojanem, advokátem, sídlem Na Strži 2102/61a, Praha 4 – Krč, proti vyrozumění Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 17. dubna 2024 č. j. 2 NZT 40/2022-116, vyrozumění Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 22. dubna 2024 č. j. VZV 31/2022-781 a výzvě Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 25. ledna 2024 č. j. VZV 31/2022-681, za účasti **Nejvyššího státního zastupitelství a Vrchního státního zastupitelství v Praze**, jako účastníků řízení, takto:

I. Vyrozuměním Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 17. dubna 2024 č. j. 2 NZT 40/2022-116, vyrozuměním Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 22. dubna 2024 č. j. VZV 31/2022-781 a výzvou Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 25. ledna 2024 č. j. VZV 31/2022-681 bylo porušeno základní právo stěžovatele na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s právem na nedotknutelnost osoby podle čl. 7 Listiny základních práv a svobod a právem na ochranu zdraví podle čl. 31 Listiny základních práv a svobod.

II. Vyrozumění Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 17. dubna 2024 č. j. 2 NZT 40/2022-116, vyrozumění Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 22. dubna 2024 č. j. VZV 31/2022-781 a výzva Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 25. ledna 2024 č. j. VZV 31/2022-681 se ruší.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), ve znění pozdějších předpisů, se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označených rozhodnutí (vyrozumění a výzva) s tvrzením, že jimi došlo k porušení jeho práv zaručených čl. 6 odst. 1, čl. 7 odst. 2, čl. 31 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Z ústavní stížnosti a předložených podkladů se podává, že usnesením Policie České republiky, Národní centrály proti organizovanému zločinu, SKPV, Expozitury Plzeň (dále jen „policejní orgán“), ze dne 31. 3. 2021 č. j. NCOZ-8601-1590/TČ-2016-417301-H bylo podle § 160 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zahájeno trestní stíhání stěžovatele (vedle dalších obviněných) pro podezření ze spáchání zločinu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, odst. 2 písm. a), písm. c) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku.

3. Podáním ze dne 5. 6. 2023 podal stěžovatel z důvodu svého špatného zdravotního stavu zapříčiněného prodělaným infarktem myokardu u Vrchního státního zastupitelství v Praze (dále jen „vrchní státní zastupitelství“) návrh na zastavení trestního stíhání ve smyslu § 172 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 11 odst. 1 písm. f) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. K návrhu přiložil zdravotnickou dokumentaci.

4. Policejní orgán následně opatřením ze dne 31. 8. 2023 podle § 105 odst. 1 trestního řádu přibral k posouzení zdravotního stavu stěžovatele soudního znalce z oboru zdravotnictví, odvětví interna, kardiologie, MUDr. Martina Herolda. Ze znaleckého posudku jmenovaného znalce vypracovaného dne 12. 10. 2023 vyplynulo, že stěžovatel prodělal dne 15. 1. 2023 velmi rozsáhlý srdeční infarkt s trvalými následky, které vedly ke vzniku srdečního selhávání, přičemž jde o trvalý stav a lze očekávat pouze postupné zhoršování jeho zdravotního stavu. Zdůraznil, že ač stav stěžovatele je v současnosti v klinicky stabilizovaném stavu, jeho kvalita života je přiměřená a cítí se být schopen řídit auto, tak že lze předpokládat, že jeho stav se po malém inzultu (infekce, emoce, větší fyzická námaha) může rychle zhoršit. Dané onemocnění je podle znalce zatíženo řadou komplikací a často dochází k opakovanému zhoršení klinického stavu, přičemž psychický stres je možným spouštěcím faktorem zhoršení zdravotního stavu. Na základě uvedených skutečností znalec jednoznačně uzavřel, že zdravotní stav stěžovatele trvale nedovoluje postavit ho před soud, resp. pokračovat v jeho trestním stíhání.

5. Státní zástupce vrchního státního zastupitelství následně shledal, že znalecký posudek znalce MUDr. Martina Herolda vykazuje vzájemné rozpory, proto na základě jeho pokynu bylo dne 11. 12. 2023 pristoupeno policejním orgánem k provedení výslechu znalce, při kterém znalec potvrdil své závěry formulované ve znaleckém posudku

a opakovaně vyloučil možnost postavení stěžovatele před soud. Zopakoval, že již samotné vedení trestního stíhání negativně ovlivňuje zdravotní stav stěžovatele a způsobuje zvýšenou stresovou zátěž.

6. Přestože z vypracovaného znaleckého posudku i z výsledku znalce MUDr. Martina Herolda vyplynulo, že v případě stěžovatele jsou naplněny všechny předpoklady pro zastavení jeho trestního stíhání, státní zástupce vrchního státního zastupitelství v záhlaví označeným vyrozuměním stěžovateli sdělil, že jeho návrhu na zastavení, příp. přerušování trestního stíhání nevyhověl a současně ho vyzval k doplnění konkrétních informací vztahujících se ke schopnosti stěžovatele účastnit se úkonů trestního řízení a řešit standardní životní situace.

7. V reakci na výzvu státního zástupce vrchního státního zastupitelství se stěžovatel obrátil na Nejvyšší státní zastupitelství s podnětem k výkonu dohledu, v rámci něhož poukázal na nesprávnou interpretaci závěrů předmětného znaleckého posudku ze strany vrchního státního zastupitelství. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství po přezkoumání věci v napadeném vyrozumění konstatoval, že nespátřuje důvody k využití dohledových opatření. Poukázal na to, že v rámci provedeného dohledu nebylo zjištěno, že by státní zástupce vrchního státního zastupitelství při posuzování existence zákonných podmínek pro zastavení či přerušování trestního stíhání stěžovatele i při vyhodnocení závěrů přibraného znalce postupoval nezákonně nebo svévolně. Naopak je podle státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství z postupu státního zástupce vrchního státního zastupitelství patrné, že se opakovaně zabýval konkrétními skutečnostmi vyplývajícími jak ze zpracovaného znaleckého posudku, tak z výsledku znalce, stejně jako z dalších informací a podkladů zjištěných k osobě stěžovatele v průběhu trestního řízení.

8. Nutno dodat, že následně bylo vyrozuměním státní zástupkyně vrchního státního zastupitelství ze dne 22. 4. 2024 č. j. VZV 31/2022-781, které není napadeno ústavní stížností, stěžovateli sděleno, že nebyl shledán zákonný důvod pro zastavení či přerušování jeho trestního stíhání.

II.

Argumentace stěžovatele

9. Stěžovatel v ústavní stížnosti po rekapitulaci dosavadního průběhu trestního řízení namítá, že vrchní státní zastupitelství, jehož přístup aprobovalo i Nejvyšší státní zastupitelství, zcela přešlo a dezinterpretovalo jednoznačné závěry vypracovaného znaleckého posudku a odmítlo zastavit jeho trestní stíhání. Argumentace příslušných státních zastupitelství je podle stěžovatele věcně nesprávná a napadená rozhodnutí jsou nedostatečně odůvodněná. K tomu stěžovatel odkazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2024 sp. zn. II. ÚS 197/24 (pozn. všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>). Dodává, že z uvedených důvodů se obrátil na jednoho z nejrespektovanějších odborníků v oblasti kardiologie v České republice, prof. MUDr. Jana Pirka, DrSc., se žádostí o vypracování odborného stanoviska k jeho zdravotnímu stavu. Prof. MUDr. Jan Pirk, DrSc., ve svém odborném stanovisku ze dne 23. 5. 2024, které stěžovatel přiložil k ústavní stížnosti, uvedl, že se plně ztotožňuje s názory vyjádřenými soudním znalcem MUDr. Martinem Heroldem, že stěžovatel není schopen účastnit se úkonů trestního řízení. Ztotožnil se s názorem soudního znalce, že prognóza onemocnění je špatná, zvláště ve věku, ve kterém je stěžovatel (82 let). Současně

neshledal žádné rozpory ve vyhotoveném znaleckém posudku. Mimo jiné vysvětlil, že na rozdíl od řízení automobilu jsou úkony trestního řízení zcela ojedinělou stresovou situací, na kterou není běžný občan zvyklý. S odkazem na výsledky kontroly ICD (kardioverter-defibrilátor) ze dne 12. 3. 2024 poukázal na již se objevující poruchy srdečního rytmu.

10. Stěžovatel je toho mínění, že orgány činné v trestním řízení sice postupovaly v souladu se zákonem a ustanovily soudního znalce k vyhodnocení odborné otázky, kterou nebyly oprávněny samostatně hodnotit, avšak následně se závěry soudního znalce neřídily a nevyvodily z nich patřičné důsledky. Závěr soudního znalce je přitom natolik jednoznačný, kategorický a bez výhrad, že nepřipouští žádnou polemiku o tom, zda jsou v jeho případě naplněny předpoklady pro nepřipustnost trestního stíhání ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) trestního řádu. Vrchní státní zastupitelství se podle stěžovatele přesto pustilo do spekulací ohledně závěrů soudního znalce založených na tom, že stěžovatel je údajně teoreticky schopen účasti na výslechu, řídí vozidlo, respektive tvrdí, že je schopen vozidlo řídit, a má přiměřenou kvalitu života. Podle soudního znalce je přitom běžné u posuzovaných osob, že na ně různé faktory stresu působí s různou intenzitou, a že například právě řízení vozidel i v městském provozu nepovažují za stresující, ale jiné činnosti za stresující považují. Stěžovatel zdůrazňuje, že prokazatelně trpí závažnou srdeční chorobou a stres spojený s trestním stíháním ho může velmi pravděpodobně usmrtit. Je přitom zcela irelevantní, cítí-li se subjektivně způsobilým k řízení motorového vozidla. Je přesvědčen, že státní zastupitelství rozhodující v dané věci nerespektovala závěry znaleckého posudku a o jeho zdravotním stavu si učinila jakési vlastní laické posouzení, na základě kterého uzavřela, že je způsobilý účasti na trestním řízení a je možné jej bez většího rizika postavit před soud. Argumentace státních zastupitelství je přitom podle stěžovatele věcně nesprávná, ale i nedostatečně odůvodněná.

11. Závěrem ústavní stížnosti stěžovatel dodává, že nepochybně, že existuje zájem státu na stíhání a potrestání trestné činnosti, ale že tento zájem není možné vnímat absolutně, ale pouze ve vztahu k ostatním ústavně garantovaným právům. V jeho případě hrozí při jeho dalším trestním stíhání závažný zásah do jeho života a zdraví, který může být dokonce fatální. Podotýká, že délka samotného trestního stíhání již brzy přesáhne délku nejvyššího možného trestu, který by v jeho případě zákon umožňoval. Stěžovatel má za to, že takový zásah nemůže vyvážit zájem státu na jeho potrestání, což ostatně plyne i z trestního řádu, kde zákonodárce zakotvil zdravotní nezpůsobilost k postavení před soud jako jeden z důvodů nepřipustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. f) trestního řádu.

III.

Vyjádření účastníků řízení a vedlejších účastníků řízení

12. Ústavní soud vyzval podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu účastníky řízení, aby se vyjádřili k ústavní stížnosti.

13. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření uvedl, že nijak nepochybně závažnost zdravotního stavu stěžovatele, ale že meritem sporu je toliko schopnost jeho účasti v trestním řízení, která byla posuzována s odkazem na další skutková zjištění k osobě stěžovatele, jako je jeho denní režim nebo řízení vozidla. Nesouhlasí se stěžovatelem, že řízení motorového vozidla je činností s trestním řízením neporovnatelnou s tím, že stěžovatel zjevně pomíjí možný dopad takové činnosti na další

účastníky provozu. Má za to, že vypracovaný znalecký posudek možnost účasti stěžovatele u hlavního líčení nevyločil, resp. výslovně připustil možnost účasti na úkonech trestního řízení za omezujících podmínek, a že tedy není dán důvod pro zastavení jeho trestního stíhání. Ani odkaz na citované články Listiny nemůže podle státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství zakrýt absenci ústavněprávního rozměru věci, když z ústavní stížnosti napadených písemností je zřejmé, že orgány veřejné žaloby se požadavkem stěžovatele na zastavení jeho trestního stíhání důkladně zabývaly, nicméně mu nevyhověly.

14. Vrchní státní zástupkyně ve vyjádření k ústavní stížnosti konstatovala, že za vedení trestního řízení je odpovědný státní zástupce a přibrání znalci mu pouze pro jeho rozhodnutí zpracovávají podklady. Jsou-li poskytnuté podklady nejasné, je jeho úkolem rozhodnout v souladu s právem o dalším procesním postupu. Doručený znalecký posudek podle ní vykazoval vady, které vedly k pochybnosti orgánů činných v trestním řízení o správnosti jeho závěru, a to jak v rovině formální (např. nepřezkoumatelnost metod, které znalce k jeho závěrům vedly, velmi stručný popis podkladů bez uvedení jejich vyhodnocení), tak v rovině věcné (konstatování přiměřené kvality života, schopnosti řídit vozidlo a v kontrastu k tomu vyloučení možnosti postavit stěžovatele před soud). Proto přistoupily v souladu s § 109 trestního řádu k výslechu znalce, který však k odstranění pochybností o správnosti znaleckých závěrů rovněž nevedl. Orgány činné v trestním řízení si proto opatřily další důkazy v podobě monitoringu denního režimu stěžovatele, výslechu osob či lustrace ve veřejných rejstřících (uvedené listiny jsou součástí trestního spisu, stěžovatel je však Ústavnímu soudu nepředložil). Jejich vyhodnocení vedly k závěru, že stěžovatel je navzdory svému věku a zhoršenému zdraví schopen běžného aktivního života, že netrpí trvalou chorobou vylučující jeho postavení před soud ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) trestního řádu a že tedy není důvod k zastavení jeho trestního stíhání. Dodala, že většina rozsáhlé ústavní stížnosti je pouze polemikou se závěry státních zástupců a neobsahuje argumenty relevantní z hlediska ústavního práva. Tato polemika je navíc doplněna důkazy, s nimiž stěžovatel orgány činné v trestním řízení neseznámil (odborné stanovisko prof. MUDr. Jana Pirka, DrSc.). Trestní stíhání je podle ní vedeno s respektem k procesním právům stěžovatele a úvahy v napadených vyrozuměních jsou přezkoumatelné a nenesou znaky libovůle. Mimoběžnou pak označila argumentaci stěžovatele o reálné délce jeho trestního stíhání.

15. Stěžovatel následně využil svého práva repliky, v níž znovu zdůrazňuje, že zjištění zdravotního stavu je otázkou odbornou, kterou nemůže provádět žádný orgán činný v trestním řízení. Polemika, kterou se závěry znaleckého posudku MUDr. Martina Herolda vede vrchní státní zastupitelství i Nejvyšší státní zastupitelství, je podle něj založena na rozporování odborných otázek a jeho schopnosti účastnit se úkonů trestního řízení, aniž by byl ohrožen na životě. Jde tedy o nepřípustnou polemiku čistě v rovině rozporování odborných závěrů soudního znalce. Ohledně relevance posouzení otázky schopnosti řízení motorového vozidla odkazuje na závěry prof. MUDr. Jana Pirka, DrSc., v odborném vyjádření předloženém spolu s ústavní stížností, podle kterých z pohledu srovnání vlivu stresu souvisejícího s řízením automobilu a výslechu před soudem či u policie jde o zcela odlišné situace, které nelze srovnávat. Navíc prof. MUDr. Jan Pirk, DrSc., vysvětlil, že na rozdíl od řízení automobilu, které většina populace provádí prakticky denně od 18 let, jsou úkony trestního řízení zcela ojedinělou stresovou situací, na kterou není běžný občan zvyklý. Co se týče výpovědi M. R., ten jednoznačně potvrdil, že pro stěžovatele z důvodu závažného zdravotního stavu plní funkci řidiče při jeho cestách mimo Prahu a že stěžovatel po prodělaném infarktu zásadně změnil životní styl a

výrazně omezil pracovní i sportovní aktivity. Stěžovatel má za to, že kromě ohrožení jeho života a zdraví je ústavně právní rozměr v jeho věci dán rovněž s ohledem na konkrétní okolnosti, a to především okolnosti spočívající v jeho věku, zdravotním stavu a prognóze ve vztahu k němu. Poukazuje na to, že mu je 82 let, je dosud netrestán a v případě shledání viny je ohrožen trestní sazbou trestu odnětí svobody v rozmezí dva až osm let. Má za to, že v jeho případě s ohledem na závažnost jeho zdravotního stavu a prognózu možného jeho vývoje představuje další trvání trestního stíhání zásah do jeho ústavních práv, který převyšuje nad zájmem státu na odhalování trestné činnosti, případně potrestání pachatele.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

16. Byť stěžovatel výslovně petitum ústavní stížnosti nenavrhuje zrušení vyrozumění státní zástupkyně vrchního státního zastupitelství ze dne 22. 4. 2024 č. j. VZV 31/2022-781, z obsahu ústavní stížnosti je zřejmé, že napadá i toto navazující vyrozumění. Toto vyrozumění bylo označeno způsobem, který Ústavnímu soudu umožňuje, aby je vzal v úvahu a přezkoumal, aniž by bylo nutné stěžovatele vyzývat k upřesnění petitu (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 8. 2008 sp. zn. II. ÚS 256/08, ze dne 7. 12. 2004 sp. zn. IV. ÚS 406/04, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Bulena proti České republice* ze dne 20. 4. 2004, Přehled rozsudků ESLP, Praha: ASPI, č. 3, 2004, str. 125).

17. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána rozhodnutí napadená v ústavní stížnosti. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Jeho ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*), neboť vyčerpал všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva.

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

a) Obecná východiska

18. Ústavní soud ustáleně judikuje, že je podle čl. 83 Ústavy soudním orgánem ochrany ústavnosti a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod [srov. též § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Není součástí soustavy soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy), není jim instančně nadřízen, a nezasahuje do rozhodovací činnosti soudů vždy, když došlo k porušení „běžné zákonnosti nebo k jiným nesprávnostem“, ale až tehdy, představuje-li takové porušení zároveň porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody [srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 25. 1. 1995 sp. zn. II. ÚS 45/94 (N 5/3 SbNU 17)]. V řízení o ústavní stížnosti tedy není sama o sobě významná námitka „nesprávnosti“ napadeného rozhodnutí, a není rozhodné, je-li dovozována z hmotného či procesního (podústavního) práva.

19. Podle čl. 7 odst. 1 Listiny je zaručena nedotknutelnost osoby a jejího soukromí. Tímto ustanovením je garantována ochrana tělesné a duševní integrity člověka, jejíž základní součástí je zdraví jednotlivce [srov. např. nález ze dne 9. 7. 2009 sp. zn. II. ÚS 2379/08 (N 157/54 SbNU 33), nález ze dne 9. 1. 2014 sp. zn. III. ÚS 2253/13 (N 3/72 SbNU 41) či nález ze dne 11. 11. 2014 sp. zn. I. ÚS 2930/13 (N 205/75 SbNU 297)]. Zásahem do zdraví, a tedy do tělesné a duševní integrity chráněné čl. 7 odst. 1 Listiny, je způsobení zranění, způsobení či zhoršení choroby, a to i choroby, resp. poruchy psychické, ale i pouhé způsobení bolesti (srov. již zmíněný nález sp. zn. II. ÚS 2379/08).

20. Podle čl. 31 Listiny každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.

21. Podle čl. 41 odst. 1 Listiny práv uvedených mimo jiné i v čl. 31 Listiny je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které toto ustanovení provádějí.

22. Podle § 11 odst. 1 písm. f) trestního řádu trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno proti tomu, jehož těžká choroba trvale vylučuje jeho postavení před soud. Neumožňuje-li tedy zdravotní stav obviněného jeho účast na trestním stíhání, resp. jeho postavení před soud, je zastavení trestního stíhání podle citovaného ustanovení obligatorním postupem, kdy jedinou otázkou, kterou by orgány činné v trestním řízení v tomto ohledu měly zjišťovat, je otázka, zda je u obviněného dána taková těžká choroba (duševní či tělesná), která postavení před soud vylučuje, či nikoliv.

23. Podle § 105 odst. 1 trestního řádu je-li k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení třeba odborných znalostí, vyžádá orgán činný v trestním řízení odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující, přibere orgán činný v trestním řízení znalce. V přípravném řízení přibírá znalce ten orgán činný v trestním řízení, jenž považuje znalecký posudek za nezbytný pro rozhodnutí, pokud byla věc vrácena k došetření, státní zástupce, a v řízení před soudem předseda senátu. O přibrání znalce se vyrozumí obviněný a v řízení před soudem též státní zástupce. Jiná osoba se o přibrání znalce vyrozumí, je-li k podání znaleckého posudku třeba, aby tato osoba něco konala nebo strpěla.

24. Podle § 109 trestního řádu je-li pochybnost o správnosti posudku nebo je-li posudek nejasný nebo neúplný, je nutno požádat znalce o vysvětlení. Kdyby to nevedlo k výsledku, přibere se znalec jiný. K hodnocení závěrů podaného znaleckého posudku a řešení otázky, zda je nutno přibrat znalce jiného ve smyslu § 109 trestního řádu, Ústavní soud zdůrazňuje, že orgán činný v trestním řízení není znaleckým posudkem bezpodmínečně vázán. Hodnotí znalecký posudek jako každý jiný důkaz. Je povinen prověřit znalecký posudek z hlediska úplnosti podkladů, z nichž posudek vychází, zejména zda nebyla přehlédnuta některá skutečnost, která by popř. mohla znalce vést k jiným závěrům, zda skutkový stav, z něhož znalec vycházel, je v soulase s konečným skutkovým zjištěním rozhodujícího orgánu (např. zda znalec nebuduje na výpovědi svědka, které soud neuvěřil), zda odůvodnění i závěry posudku navzájem logicky navazují a zda posudek netrpí vnitřními rozpory. Příslušný orgán činný v trestním řízení je v zásadě oprávněn přezkoumávat také věcnou správnost odborných závěrů posudku a odbornou správnost postupu, jímž znalec k svým závěrům dospěl. Je to důsledek zásady volného hodnocení důkazů (§ 2 odst. 6 trestního řádu), která umožňuje, aby rozhodoval

vždy v souhlase se svým vnitřním přesvědčením, které však musí být nabyto zákonným procesním postupem a nesmí být v rozporu se současným stavem vědy a v konečném důsledku s pravdou, a to alespoň na úrovni zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jeho rozhodnutí. Odbornou správnost formálně bezvadného znaleckého posudku lze po doplňujícím vysvětlení znalce prakticky přezkoumat jen pomocí nového znaleckého posudku, popř. posudku znaleckého ústavu (§ 109, § 110 trestního řádu). Orgán činný v trestním řízení, aniž by postupoval uvedeným způsobem, nemůže pominout závěry znaleckého posudku, popř. je nahradit vlastním v dané otázce laickým názorem (srov. č. 40/1969, č. 25/1970, 40/1972, 62/1973 a 2/1989 Sb. rozh. tr.).

25. Podle judikatury Ústavního soudu posoudí-li soud sám takové skutečnosti, k nimž je třeba odborných znalostí, aniž ohledně nich provedl potřebné znalecké dokazování, jde o vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, pokud případně sám příčinnými odbornými znalostmi disponuje. Taková vada je způsobilá vést k porušení principů spravedlivého procesu garantovaného v čl. 36 odst. 1 Listiny [srov. náleze ze dne 26. 7. 2016 sp. zn. III. ÚS 1414/16 (N 138/82 SbNU 215)].

26. Ústavní soud judikuje, že znalecký posudek je významným druhem důkazního prostředku a v rámci dokazování v trestním řízení mu přísluší významné místo. Je však nutno jej hodnotit stejně pečlivě jako každý jiný důkaz, ani on nepožívá žádné větší důkazní síly, a musí být podrobován všestranné prověrce nejen právní korektnosti, ale též věcné správnosti. Vyvstanou-li pochybnosti o věcné správnosti znaleckého posudku, je orgán činný v trestním řízení povinen, v souladu se zásadou oficiality a zásadou vyhledávací (§ 2 odst. 4, 5 trestního řádu), pokusit se odstranit vzniklé pochybnosti obstaráním dalších důkazů. V případě závažných skutkových rozporů a pochybností o správnosti znaleckého posudku, které se nepodaří odstranit, musí soud postupovat podle pravidla *in dubio pro reo* a rozhodnout ve prospěch obviněného [srov. např. náleze ze dne 30. 4. 2007 sp. zn. III. ÚS 299/06 (N 73/45 SbNU 149)].

27. Jednou z ústavních záruk spravedlivého procesu, vyplývající zejména z čl. 36 odst. 1 Listiny, je požadavek náležitého odůvodnění [srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257), ze dne 11. 2. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 1/03 (N 15/32 SbNU 131) aj.]. Odůvodnění rozhodnutí musí účastníkům řízení umožňovat seznatelnost úvah, jež byly relevantní pro přijetí určitého rozhodnutí, a tím také jeho přezkoumatelnost z hlediska zákonnosti a věcné správnosti. Nezbytný rozsah odůvodnění se vždy odvíjí od předmětu řízení a povahy rozhodnutí, jakož i od návrhů a argumentů uplatněných účastníky řízení, s kterými se příslušný orgán veřejné moci musí adekvátně vypořádat [srov. např. náleze Ústavního soudu ze dne 22. 9. 2009 sp. zn. III. ÚS 961/09 (N 207/54 SbNU 565), usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 10. 1999 sp. zn. IV. ÚS 360/99 (U 68/16 SbNU 363) aj.]. Rozhodnutí, které řádné odůvodnění postrádá nebo jehož odůvodnění se nezabývá námitkami, které mohly mít význam pro rozhodnutí ve věci samé, je nepřezkoumatelné, což může mít a zpravidla má za následek porušení práva dotčeného účastníka řízení na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny [viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 3. 1997 sp. zn. III. ÚS 271/96 (N 24/7 SbNU 153), ze dne 2. 6. 2009 sp. zn. II. ÚS 435/09 (N 129/53 SbNU 623) či ze dne 18. 1. 2018 sp. zn. II. ÚS 1162/17 (N 8/88 SbNU 103)]. Nejsou-li totiž zřejmé důvody rozhodnutí, svědčí to o libovůli, přičemž princip právního státu libovůli v rozhodování zakazuje.

b) Aplikace obecných východisek na posuzovanou věc

28. V nyní posuzovaném případě nastaly u stěžovatele, kterému je v současné době 82 let, v průběhu jeho trestního stíhání závažné zdravotní potíže, když dne 15. 1. 2023 prodělal infarkt myokardu, který vyžadoval operační zákrok na Institutu klinické a experimentální medicíny Praha. Stěžovatel se proto obrátil na svého ošetřujícího lékaře J. K. s žádostí o vypracování zprávy o jeho zdravotním stavu. S ohledem na závěry K. podal stěžovatel dne 5. 6. 2023 návrh na zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 11 odst. 1 písm. f) trestního řádu.

29. Následně policejní orgán vydal opatření podle § 105 odst. 1 trestního řádu o přiřazení soudního znalce MUDr. Martina Herolda, z oboru zdravotnictví, odvětví interna, kardiologie, k posouzení zdravotního stavu stěžovatele, resp. zodpovězení otázky, zda u něho jde o těžkou chorobu, která mu trvale znemožňuje účastnit se soudních jednání. Ze znaleckých závěrů jmenovaného znalce jednoznačně vyplynulo, že u stěžovatele jde o trvalé následky srdečního infarktu, které vedly ke vzniku srdečního selhávání, že tento stav je nevratný, lze pouze očekávat jeho postupné zhoršování, a trvale nedovoluje postavit stěžovatele před soud. Zdůraznil, že naděje na zlepšení je minimální.

30. Státní zástupce vrchního státního zastupitelství dospěl k závěru, že posudek znalce vykazuje vzájemné rozpory ve znaleckých závěrech a jím učiněná zjištění v kontextu použité argumentace a jejího odůvodnění dostatečně neumožňují přezkoumat postup znalce a závěry znaleckého posudku. Bylo proto přistoupeno k provedení výslechu znalce, při kterém znalec své závěry učiněné ve znaleckém posudku potvrdil. Mimo jiné poukázal na to, že zaprvé jakákoli zátěž může vést ke zhoršení stavu akutní komplikací, kdy dojde ke vzniku srdeční arytmie a přístroj toto řeší výbojem, přičemž to vede ke krátkému bezvědomí pacienta a může se to komplikovat. Druhou možností je chronický stres, který mimo jiné vede ke zvýšení krevního tlaku. Poškozený srdeční sval tuto námahu nezvládne a stav se projeví srdečním selháním. Konstatoval, že statistiky a znalost o tomto onemocnění hovoří tak, že jsou pravděpodobné oba uvedené scénáře. K možnosti účasti stěžovatele na úkonech trestního řízení uvedl, že stres při jednání před soudem je nebo může být pro pacienty spouštěcím momentem závažné poruchy srdečního rytmu, která potom dále zhoršuje stav i prognózu nemocných, a že u stěžovatele je nutno přičítat i jeho věk 80+. Přestože podle napadených rozhodnutí ani toto vysvětlení znalce nevedlo „k odstranění vad a neúplnosti posudku“ nepostupoval státní zástupce vrchního státního zastupitelství podle § 109 trestního řádu a nepřibral znalce jiného, jak mu ukládá toto shora citované ustanovení trestního řádu (viz sub bod 24).

31. Ani na základě zmíněných závěrů znalce příslušný státní zástupce neshledal důvody pro rozhodnutí o zastavení či přerušení trestního stíhání stěžovatele, přičemž s jeho názorem se v napadeném vyrozumění ztotožnil i státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství v rámci výkonu dohledu.

32. Ústavní soud shledal, že napadená rozhodnutí, byť jsou označena jako „vyrozumění“ či „výzva“, ale ve své podstatě jsou „konečnými vyrozuměními“, jimiž bylo rozhodnuto o „návrhu“ stěžovatele na zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 11 odst. 1 písm. f) trestního řádu, představují zásah do práva stěžovatele na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny ve spojení s právem na nedotknutelnost osoby podle čl. 7 Listiny a právem na ochranu zdraví podle čl. 31 Listiny.

33. Jak bylo již shora uvedeno, zásahem do zdraví, a tedy do tělesné a duševní integrity chráněné čl. 7 Listiny, je způsobení zranění, způsobení či zhoršení choroby, a to i choroby, resp. poruchy psychické, ale i pouhé způsobení bolesti (srov. nález sp. zn. II. ÚS 2379/08). Čl. 7 Listiny souvisí s právem na ochranu zdraví podle čl. 31 Listiny ve spojení s čl. 41 Listiny. Za prováděcí ustanovení zákona ve smyslu čl. 41 Listiny je nutno přitom, mimo jiné, považovat i § 11 odst. 1 písm. f) trestního řádu, ze kterého jasně vyplývá povinnost zastavení trestního stíhání proti tomu, jehož těžká choroba trvale vylučuje jeho postavení před soud, s čímž koresponduje § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu, podle kterého státní zástupce zastaví (bez jakékoli jiné možnosti volby) trestní stíhání, je-li nepřipustné (§ 11 trestního řádu). Pro úplnost je v daném kontextu možno zmínit, že § 172 odst. 2 trestního řádu na rozdíl od odstavce prvního upravuje situace, kdy státní zástupce může zastavit trestní stíhání, tedy kdy je to na jeho uvážení. Tento odstavec však na nyní posuzovanou věc nedopadá.

34. Je zřejmé, že otázka, zda stěžovatel trpí či netrpí těžkou chorobou ve smyslu shora citovaného § 11 odst. 1 písm. f) trestního řádu, je otázkou odbornou, nikoli otázkou právní (srov. přiměřeně nález ze dne 15. 3. 2012 sp. zn. III. ÚS 1330/11), proto odpověď na takovou otázku je třeba zjišťovat prostřednictvím znaleckého posudku nebo odborného vyjádření, jak plyne i z § 105 odst. 1 trestního řádu, podle kterého jsou orgány činné v trestním řízení k posouzení odborných otázek povinny přibrat příslušného znalce.

35. V nyní posuzované věci orgány činné v trestním řízení sice postupovaly v souladu se zákonem, když samy ustanovily soudního znalce k vyhodnocení odborné otázky, kterou nebyly oprávněny samostatně hodnotit. Další jejich postup však již akceptovat nelze. Ač soudní znalec konstatoval, že u stěžovatele jde o těžkou chorobu, pro kterou ho nelze trvale postavit před soud, orgány činné v trestním řízení se jeho znaleckými závěry neřídily a nevyvodily z nich patřičné důsledky, a to přesto, že závěr soudního znalce je natolik jednoznačný, kategorický a bez výhrad, že nepřipouští žádnou polemiku o tom, zda jsou v případě stěžovatele naplněny předpoklady pro nepřipustnost trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. f) trestního řádu.

36. Orgány činné v trestním řízení svůj závěr o nenaplnění podmínek pro zastavení trestního stíhání stěžovatele staví na tvrzení o údajných rozporech v provedeném znaleckém posudku. Podstatné v tomto ohledu je, že polemika, kterou s odbornými závěry znaleckého posudku MUDr. Martina Herolda vedou orgány činné v trestním řízení, resp. státní zástupci různých stupňů soustavy státního zastupitelství, aniž by postupovaly podle § 109 věty druhé trestního řádu, je založena na rozporování odborných otázek o schopnosti stěžovatele účastnit se úkonů trestního řízení, bez toho, aby byl ohrožen na životě. Jde tedy o nepřipustnou polemiku čistě v rovině rozporování odborných závěrů soudního znalce. V napadené výzvě státního zástupce vrchního státního zastupitelství se uvádí, že závěr soudního znalce ohledně trvalé nemožnosti postavit stěžovatele pro těžkou chorobu před soud je rozporným s učiněnými zjištěními. V této souvislosti příslušný státní zástupce poukazuje zejména na přiměřenou kvalitu života stěžovatele a jeho schopnost řídit motorová vozidla. Již tato polemika je však nepřipustná, překračující možnosti revize znaleckého zkoumání ze strany orgánů činných v trestním řízení. Navíc, jde-li o přiměřenou kvalitu života, je nutno tuto kvalitu vnímat z pohledu zjištění znalce k aktuálnímu závažnému zdravotnímu stavu stěžovatele a zejména jeho prognóze. Tedy trvalé a nevratné poškození srdce ve velmi vysokém věku, které se již s největší pravděpodobností za života stěžovatele nezlepší, ale bude se naopak

zhoršovat. K otázce schopnosti řízení motorového vozidla se soudní znalec ve znaleckém posudku přímo nevyjadřoval, neboť nebyla předmětem znaleckého zkoumání. Dodal však, že u posuzovaných osob je běžné, že na ně různé faktory stresu působí s různou intenzitou a že například právě řízení vozidla nepovažují za stresující, ale jiné činnosti za stresující považují, přičemž trestní stíhání je významným stresujícím faktorem pro většinu obviněných. Ač nepochybně každé trestní stíhání vyvolává i u zdravého člověka stres a neprospívá zdravotnímu stavu stíhané osoby, jak Ústavní soud judikoval v nálezu ze dne 18. 3. 2003 sp. zn. II. ÚS 113/03 (U 6/29 SbNU 457), na který vrchní státní zastupitelství v napadeném vyrozumění odkazuje, tak nelze považovat za akceptovatelné, aby takový stres v důsledku nepříznivého zdravotního stavu stíhaného jedince mohl u něj vést k těm nejzávažnějším zdravotním následkům, případně k jeho smrti.

37. K otázce schopnosti řízení motorového vozidla Ústavní soud rovněž považuje za potřebné odkázat na závěry prof. MUDr. Jana Pirka, DrSc., v odborném vyjádření, které stěžovatel Ústavnímu soudu předložil společně s ústavní stížností. Prof. MUDr. Jan Pirk, DrSc. v odborném vyjádření uvádí, že z pohledu srovnání vlivu stresu souvisejícího s řízením automobilu a výsledku před soudem či u policie jde o zcela odlišné situace, které nelze srovnávat. Navíc vysvětlil, že na rozdíl od řízení automobilu, které většina populace provádí prakticky denně od 18 let, jsou úkony trestního řízení zcela ojedinělou stresovou situací, na kterou není běžný občan zvyklý.

38. Stěžovateli je třeba přisvědčit v tom, že uvádí-li lékařští odborníci, že otázka schopnosti řízení motorového vozidla (tj. otázka, která ani nebyla předmětem znaleckého zkoumání) není relevantním ukazatelem závažnosti jeho zdravotního stavu, zatímco orgány činné v trestním řízení s tímto názorem nesouhlasí, jde zjevně o vyhodnocování odborné otázky, kterou si orgány činné v trestním řízení samy vyhodnotit nemohou, ale musí ji učinit předmětem znaleckého dokazování. Stejně tak tvrzení orgánů činných v trestním řízení, že stěžovatel zjevně pomíjí možný dopad řízení automobilu jeho osobou na další účastníky provozu, nelze považovat za relevantní, neboť tato skutečnost nesouvisí s řešenou otázkou, zda těžká choroba stěžovatele trvale vylučuje jeho postavení před soud. I když je třeba souhlasit se státními zástupci, že stěžovatel by zřejmě řídit motorová vozidla neměl, a to i s přihlédnutím k možnému ohrožení dalších účastníků silničního provozu, otázka, zda stěžovatel i přes případné zdravotní omezení vyplývající z jeho těžké choroby, které zřejmě vylučuje řízení motorových vozidel, přesto z vlastního rozhodnutí motorová vozidla řídí, je otázkou případného jeho dalšího postihu za takové jednání, nikoli však posouzení, zda trpí těžkou chorobou, která trvale vylučuje jeho postavení před soud.

39. Žádné další konkrétní zjištění, které by mělo vyvracet závěry soudního znalce, orgány činné v trestním řízení v napadených rozhodnutích neuvádí. Co se týče podání vysvětlení M. R., ten potvrdil, že pro stěžovatele z důvodu závažného zdravotního stavu plní funkci řidiče při jeho cestách mimo Prahu, že stěžovatel po prodělaném infarktu zásadně změnil životní styl, výrazně omezil pracovní a sportovní aktivity, a že v prostorách společnosti S. se vyskytuje prakticky pouze z toho důvodu, že má faktické bydliště v domě, kde společnost sídlí. Výslovně zmínil, že u stěžovatele vnímá zásadní změnu pracovního i společenského života po prodělaném infarktu, spočívající v jeho časté únavě. Spisový materiál, ani po dodatečně doplněném prověřování, neobsahuje žádné důkazy vyvracející závažnost zdravotního stavu stěžovatele. Naopak z těchto dodatečně opatřených důkazů plyne zásadní omezení jeho pracovní i společenské aktivity v období po prodělaném infarktu.

40. Podle § 33 odst. 1, věta druhá, trestního řádu obviněný může uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě, činit návrhy a podávat žádosti a opravné prostředky. Výslovné právo obviněného podat návrh na zastavení trestního stíhání ani právní účinky takového podání trestní řád neupravuje. Státní zástupce vykonávající dozor nad přípravným řízením trestním je však povinen na takové závažné či podstatné podání z hlediska jeho obsahu (§ 59 odst. 1 trestního řádu) relevantním způsobem vždy reagovat. Tato povinnost, ač není trestním řádem přímo stanovena, vyplývá právě z postavení státního zástupce jako orgánu, jenž odpovídá za zákonnost vedeného přípravného řízení. Příslušný státní zástupce je proto vždy povinen posoudit důvodnost uplatněných skutečností (bez ohledu na to, zda je podání nazváno jako návrh, žádost, námitky, stížnost aj.) a o věci rozhodnout, kdy výsledkem posouzení nemusí být jen typické formální rozhodnutí (např. meritorní povahy), ale podle povahy věci třeba jen opatření nebo pokyn adresovaný policejnímu orgánu, nebo i jen sdělení obviněnému, že neshledal jeho podnět důvodným. Povinnosti zabývat se každým takovým podáním obviněného a rozhodnout o něm koresponduje i povinnost státního zástupce výsledek obviněnému sdělit, tedy vyrozumět jej o vyřízení jeho podání, a to včetně náležitého odůvodnění. K tomu lze odkázat zejména na obecnou poučovací povinnost orgánů činných v trestním řízení upravenou v § 2 odst. 13 trestního řádu a dozorová oprávnění státního zástupce (§ 157 odst. 1, 2 a § 174 trestního řádu) ve spojení s uplatňováním práva obviněného vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu, a k důkazům o nich, na právo uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě, činit návrhy a podávat žádosti a opravné prostředky (§ 33 odst. 1 trestního řádu), na které je státní zástupce povinen adekvátně reagovat. To vyplývá ze zásady zdrženlivosti (přiměřenosti) vymezené v § 2 odst. 4, věta třetí, trestního řádu, podle níž orgány činné v trestním řízení „(t)restní věci projednávají s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána; při provádění úkonů trestního řízení lze do těchto práv osob, jichž se takové úkony dotýkají, zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení.“

41. Jde-li konkrétně o návrh na zastavení trestního stíhání, vyšší nároky na řádné a náležité odůvodnění vyrozumění o nevyhovění takovému návrhu plynou podle názoru Ústavního soudu již jen z té skutečnosti, že jde o rozhodnutí s konečnou platností, proti kterému již nelze podat (vyjma ústavní stížnosti) žádný opravný prostředek (srov. obdobně např. usnesení ze dne 19. 2. 2015 sp. zn. I. ÚS 1397/14 či nálezy ze dne 22. 3. 2022 sp. zn. I. ÚS 1882/21). Jinými slovy z logiky věci plyne, že na vyrozumění o takovém návrhu, nebylo-li o něm rozhodnuto usnesením, je třeba klást z hlediska jeho odůvodnění stejné požadavky, jako na odůvodnění rozhodnutí o zastavení trestního stíhání (viz např. již shora uvedené nálezy sp. zn. III. ÚS 271/96 či sp. zn. II. ÚS 435/09).

42. Z výše popsaných skutečností je zřejmé, že v nyní posuzované věci orgány činné v trestním řízení dostatečně a přesvědčivě neodůvodnily, proč nezohlednily závěry vypracovaného znaleckého posudku ohledně zdravotního stavu stěžovatele, jejichž správnost navíc následně potvrdil i prof. MUDr. Jan Pirk, DrSc., a odborné znalecké závěry samy a bez dalšího znaleckého posouzení ve smyslu § 109 trestního řádu přehodnotily. Napadeným rozhodnutím tak chybí řádné odůvodnění, neboť příslušné orgány činné v trestním řízení se ústavně konformně nevypořádaly s tvrzeními stěžovatele uplatněnými v návrhu na zastavení trestního stíhání a se závěry vypracovaného znaleckého posudku. Z jejich obsahu nelze zjistit, s výjimkou dvou shora

uvedených v podstatě nerelevantních tvrzení státního zástupce, na základě jakých úvah došlo k přehodnocení odborných závěrů znaleckého posudku vypracovaného k žádosti policejního orgánu a dalších lékařských zpráv a sdělení o aktuálním zdravotním stavu stěžovatele, jež by byly či mohly být relevantní pro přijetí rozhodnutí o nezastavení jeho trestního stíhání. V důsledku toho jsou uvedená rozhodnutí (vyrozumění a výzva) zcela nepřezkoumatelná z hlediska zákonnosti a jejich věcné správnosti.

VI. Závěr

43. Z uvedených důvodů, jestliže státní zástupci v napadených rozhodnutích přehodnotili v rozporu se shora uvedenou judikaturou odborné závěry znalce a posoudili sami takové skutečnosti, k nimž je třeba odborných znalostí, aniž ohledně nich provedli další znalecké dokazování (srov. § 109 a 110 trestního řádu), jde o vadu řízení, která vede k porušení principů řádného (spravedlivého) procesu zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny. Navíc uvedená rozhodnutí postrádají řádné odůvodnění, neboť státní zástupci se v nich nezabývali námitkami, které mohly mít význam pro rozhodnutí ve věci samé, a v důsledku toho jsou nepřezkoumatelná, což ve smyslu uvedené judikatury Ústavního soudu může mít a v této věci nepochybně má za následek porušení práva stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Nejsou-li totiž zřejmé důvody rozhodnutí, svědčí to o libovůli, přičemž princip právního státu libovůli v rozhodování zakazuje.

44. V důsledku vydaných vadných rozhodnutí státní zástupci nadále pokračují v trestním stíhání stěžovatele, přestože dosud opatřené důkazy (zejména znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví interna, kardiologie, a lékařská odborná vyjádření o zdravotním stavu stěžovatele), aniž by je Ústavní soud hodnotil ve smyslu § 2 odst. 6 trestního řádu, neboť to je vyhrazeno jen příslušným orgánům činným v trestním řízení, nasvědčují tomu, že stěžovatel trpí těžkou chorobou, která trvale vylučuje jeho postavení před soud [§ 11 odst. 1 písm. f) trestního řádu]. Tím došlo v návaznosti na porušení čl. 36 odst. 1 Listiny i k porušení práva na nedotknutelnost osoby podle čl. 7 Listiny ve spojení s právem na ochranu zdraví podle čl. 31 Listiny, neboť podle uvedených odborných závěrů může mít pokračování trestního stíhání stěžovatele závažný vliv na jeho zdravotní stav. Podle uvedených odborných závěrů totiž může při jakékoli zátěži (fyzické či psychické), kterou je nepochybně i probíhající trestní řízení, resp. provádění procesních úkonů v jeho rámci, dojít ke zhoršení stavu nemocného stěžovatele a ke vzniku srdeční arytmie spojené se stavy bezvědomí či k srdečnímu selhání.

45. Ústavní soud proto podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti stěžovatele vyhověl a rozhodl, že napadenými ve výroku specifikovanými rozhodnutími (vyrozuměními a výzvou) bylo porušeno základní právo stěžovatele na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny. V návaznosti na to podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu v záhlaví uvedená rozhodnutí zrušil.

46. Ústavní soud nijak nepředjímá budoucí rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, nýbrž toliko konstatuje, že za stávající důkazní situace existuje reálná možnost, že jsou dány relevantní zákonné důvody pro zastavení trestního stíhání stěžovatele. Ve věci tak bude patrně třeba provést další dokazování, zejména bude nutné další znalecké zkoumání za účelem zjištění, zda zdravotní stav stěžovatele dovoluje postavit ho před soud, resp. pokračovat v jeho trestním stíhání.

47. Ústavní soud o ústavní stížnosti rozhodl mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků, neboť dospěl k závěru, že od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 19. září 2024

Jan Svatoň
předseda senátu